

Uppdrag - Redovisning av utökad vistelsetid i förskolan

Sammanfattning

Vid grund- och förskolenämndens möte den 24 februari 2016 beslutades att utöka vistelsetiden i förskolan för barn till föräldralediga och arbetssökande med 5 timmar, från 25 timmar i veckan till 30 timmar i veckan. Målsättningen var att öka likvärdigheten för barn att få tillgång till förskoleverksamhet samt att stärka förskolans roll som lärande institution. Vid nämndens möte beslutades om en utvärdering då förändringen fullt ut var implementerad i verksamheten, vilket den nu är.

Syfte

Redovisningen ska beskriva utökningen genom att belysa följande områden:

- Hur upplever pedagoger och ledningsfunktioner förändringen av vistelsetiden?
- Hur upplever vårdnadshavare och eventuellt barn förändringen av vistelsetiden?
- Har den förändrade vistelsetiden påverkat kvaliteten i våra förskolor? Positivt, negativt eller ingen påverkan?
- Utfall av riskanalysen – analysera om, eller hur, de risker som togs upp i riskanalysen fallit ut.
- Har förändringen medfört ekonomiska konsekvenser för verksamheterna?

- Volymaspekter – Hur många berörs av beslutet? Har beslutet påverkat nyttjandegraden av vistelsetid i förskolan för föräldralediga och arbetssökande?

Avgränsningar

Utöver den information och statistik vi redan har tillgång till, såsom skolenkät, sjukfrånvaro, personalomsättning mm, kommer vi göra särskilda insatser för att inhämta relevant information för uppdraget. Dessa särskilda insatser handlar om riktade enkäter och intervjuer vilka kommer avgränsas till att gälla arbetssökande och föräldralediga som nyttjar utökad vistelsetid i förskolan. Intervjuer begränsas till ett antal pedagoger och ledningsfunktioner där urvalet sker slumpmässigt. I övriga dokumentstudier finns inga begränsningar.

Genomförande

Metoden för redovisningen omfattar enkätfrågor, intervjuer och dokumentstudier. Det kommer vara både kvantitativa enkätfrågor som går ut till ett större antal personer och kvalitativa intervjuer av ett färre antal personer.

Dokumentstudier sker genom en granskning av tillgänglig statistik och enkätunderlag som redan finns tillgängligt.

Redovisning av insamlat material

Det insamlade materialet i den här redovisningen är följande:

Enkät till vårdnadshavare

Enkät till pedagoger och ledning

Djupintervjuer genomförda av Falck Healthcare
Skolenkäten jämförelse 2016-2017
Arbetsplatsundersökningar 2015 - 2017
Ekonomiska konsekvenser estimerade av enheterna
Sjukfrånvaro jämförelser 2010 – 2017 inom förskolan i
Haninge kommun
Personalomsättning jämförelse 2010 – 2017 inom förskolan i
Haninge kommun
Rekryteringsförmåga
Volymutvecklingen av barn med begränsad vistelsetid 2015
och 2017
Risk- och konsekvensanalys gjord 2016

Enkät till vårdnadshavare

Enkäten gick ut till alla arbetssökande eller föräldralediga vårdnadshavare. Av 519 tillfrågande har 103 stycken svarat på första frågan och ca 55 stycken har svarat på de följande 3 frågorna. 59 stycken har lämnat skriftliga synpunkter.

Av de 103 som svarat på första frågan om de har utökat tiden från 25 h till 30 h svarar 45 stycken att de gjort det, 48 stycken att de inte gjort det och 10 stycken svarar att de gör det ibland.

På frågan om hur de som vårdnadshavare upplever utökningen av vistelsetid svarar 90,9 % att de upplever den

som bra eller mycket bra. 3,6 % tycker det är mindre bra och 7,3 % vet inte.

87,3 % upplever att utökningen av tid också upplevs som positivt av barnen. 5,5 % tycker inte det och 7,3 % vet inte. 87,2 % tycker att deras barns delaktighet gynnas av utökad tid i förskolan, medan 1,8 % inte tycker det. 10,9 % vet inte om delaktigheten gynnas.

De skriftliga synpunkterna kan summeras med att de flesta är nöjda med utökningen av vistelsetiden i förskolan.

Enkät till pedagoger och ledning

Enkäten till pedagoger och ledning svarades av 327 stycken av 740 tillfrågade. Majoriteten av pedagoger och ledning anser att vårdnadshavarna har utnyttjat möjligheten till utökad vistelsetid.

På frågan hur de upplever den utökade vistelsetiden svarar 17,1 % "bra" eller "mycket bra" medan 73,4 % svarar "mindre bra" eller "inte bra alls". 25,7 % tror att barnen upplever utökningen som positiv, medan 51,4 % inte tror det. En stor andel, nästan 20 %, vet inte hur vistelsetiden påverkar barnen.

27,8 % tycker att de berörda barnens delaktighet har gynnats av den utökade vistelsetiden. 43,8 % tycker att så inte är fallet.

Summeringen av de skriftliga kommentarerna speglar enkätsvaren. Några tycker att den utökade vistelsetiden varit positiv, många tycker den har varit negativt och en del tycker inte att den haft någon påverkan.

Djupintervjuer genomförda av Falck Healthcare

Falck Healthcare sammanfattar intervjuerna på följande sätt:

Det fanns en tydlig oro innan reformen infördes. Förändringen upplevs olika tydligt på olika förskolor, och man har i olika grad anpassat sina verksamheter. Några intervjuade upplever att situationen än så länge är hanterbar. Majoriteten beskriver hur förändringen på olika sätt påverkat och belastat vardagen, att det kräver mer av verksamheten och av pedagogernas kraft -trots att man på olika sätt försöker anpassa sig och möta upp till de nya vistelsetiderna.

I sammanställningen av intervjuerna har det inte framkommit några positiva konsekvenser av reformen avseende arbetsmiljön på de aktuella förskolorna. Det framkommer även få positiva skillnader för barnen efter reformen, många av de intervjuade kan dock se att ett fåtal barn på varje enhet (av olika anledningar) kan gynnats av den utökade

vistelsetiden. Man kan från de intervjuades håll se och förstå att föräldrarna uppskattar ökningen av vistelsetid, och många upplever att det är föräldrarna som gynnas mest av reformen.

En generell oro finns dock att vistelsetiden skulle öka ytterligare, med fler än fem timmar per vecka.

Skolenkäten jämförelse 2016 – 2017

En jämförelse mellan skolenkäten 2016 och 2017 visar att det är väldigt små skillnader.

Inom området "Utveckling och lärande" är svaren 2017 i vissa fall identiska med 2016. På några frågor har det skett en försämring på en eller två procentenheter.

Det ser ut på ungefär samma sätt inom området "Trygghet och arbetsro". På frågan om barnet upplever trygghet i förskolan blir "Stämmer helt och hållet" och "Stämmer ganska bra" tillsammans 95 % 2016 och 94 % 2017.

Andelen som svarat "Stämmer helt och hållet" har dock minskat med 4 % sedan 2016. Orsaken till detta är naturligtvis svår att analysera men det blir viktigt att följa utvecklingen kring trygghet och arbetsro i det fortsatta arbetet.

APU jämförelse 2015 – 2017

Väldigt små skillnader finns att rapportera i resultaten från arbetsplatsundersökningarna 2015 till 2016. Det går att notera förbättringar i påståendet "Jag ser fram emot att gå till arbetet". Även inom området kring ledarskap går det att se små förbättringar. Inom området "Styrning" finns förbättringar i alla påståenden.

Samma förhållande gäller i jämförelserna mellan 2016 till 2017. Det sker små förbättringar inom alla områden och i alla påståenden förutom två. En liten försämring går att se i påståendet "Jag är insatt i min arbetsplats mål" samt "Jag vet vad som förväntas av mig i mitt arbete". Det kan bero på att vid tidpunkten för APU hade många nyrekryteringar gjorts.

Sammanfattningsvis kan man säga att förskolan generellt gör små förbättringar år från år i arbetsplatsundersökningarna.

Ekonomiska konsekvenser estimerade av enheterna

1 enhet redovisade att man inte kunnat rekrytera det uppskattade behovet av personalutökning pga. utökad vistelsetid då budgeten inte tillät det.

1 enhet redovisade att man just nu inte haft några ekonomiska konsekvenser men var orolig för att ekonomin skulle påverkas negativt vid ytterligare utökning av vistelsetiden.

3 enheter redovisade inga ekonomiska konsekvenser.
Resterande enheter har inte redovisat något.

Sjukfrånvaro jämförelser 2010 – 2017 Förskolan i Haninge kommun

Sedan 2010 har den totala sjukfrånvaron i december legat mellan 10,33 % till 11,29 %. Våldigt små förändringar går att utläsa av statistiken och det går inte att se genom sjukfrånvaron att införandet av utökad vistelsetid påverkat arbetsmiljön på det sättet.

Tittar man på kortidssjukfrånvaron är tendensen snarare att vi får en allt lägre korttidsfrånvaro i förskolan.

Personalomsättning jämförelse 2010 – 2017 inom förskolan

Inte heller statistiken kring personalomsättning pekar på att införandet av utökad vistelsetid fått konsekvenser till en ökad rörlighet.

Om vi fokuserar på ”personalomsättning egen begäran”, alltså den grupp där missnöjda medarbetare kan finnas, har den pendlat kraftigt genom åren, från 4,10 % 2010 till 10,81 % 2015.

2016 var ”personalomsättning egen begäran” 7,54 % och 2017, fram till oktober, 10,78 %.

Rekryteringsförmåga

Utbildningsförvaltningen anser inte att det blivit svårare att rekryterasedan införandet av utökad vistelsetid. 2015 gjordes 52 nyanställningar, 2016 gjordes 53 stycken. 2017 har fram till oktober 45 stycken nyanställningar gjorts, vilket innebär att antalet kommer överstiga 2015 och 2016 års nyanställningar. Pga. Bordercrossing ser utbildningsförvaltningen snarare att intresset för att arbeta i Haninge ökat och vi får idag spontanansökningar på ett sätt som inte skett tidigare.

Volymutvecklingen av barn med begränsad vistelsetid 2015-2017

Då vi inte haft möjlighet att införa ett närvarosystem i förskolan kan vi inte med exakthet redovisa hur nyttjandet av utökad vistelsetid fallit ut i praktiken.

Vid en handräkning på antal inskrivna barn med begränsad vistelsetid kan utbildningsförvaltningen konstatera att volymen minskat från 540 stycken (2015) till 519 stycken (2017).

Hur dessa fördelas på våra förskolor förändras över tid och mönster är svåra att identifiera. Ett skönjbart mönster är dock att de förskolor som har allra flest antal barn med begränsad tid i förskolan är socioekonomiskt utsatta områden samt socioekonomiskt välbärgade områden.

Risk- och konsekvensanalys gjord 2016

Inför införandet av utökad vistelsetid gjordes en risk- och konsekvensanalys identifierades sju stycken risker.

- Mer frekventa schemaförändringar för pedagogerna kan orsaka svårigheter för medarbetare att kombinera arbete och fritid.
- Oro i verksamheten som påverkar arbetet.
- Svårare att rekrytera
- Högre personalomsättning
- Ökad kort och långtidsfrånvaro. Svårighet att följa vårt uppdrag att minska frånvaron.
- Ökade personalkostnader (vikarier)
- Ökade kostnader för livsmedel, blöjor, förbrukning mm
- Mindre tid för planering och reflektion samt mindre tid för återhämtning under arbetsdagen.

De områden där utbildningsförvaltningen kan konstatera att viss påverkan skett är:

- Oro i verksamheten som påverkar arbetet.
- Mindre tid för planering och reflektion samt mindre tid för återhämtning under arbetsdagen.

Att det finns en oro i verksamheten, framförallt vid ytterligare en utökning av tid, kan konstateras. Huruvida den oron påverkar arbetet är svår att konkretisera.

På förskolor där antalet barn med begränsad vistelsetid är stort kan det finns en påverkan på möjligheter till

planeringstid och reflektion. Det ställer större krav på kreativa lösningar samt krav på ett gott samarbete. På förskolor där antalet inte är så stort blir påverkan naturligtvis inte heller så stor.

De områden där utbildningsförvaltningen inte kan konstatera någon påverkan är:

- Svårare att rekrytera
- Högre personalomsättning
- Ökad kort och långtidsfrånvaro. Svårighet att följa vårt uppdrag att minska frånvaron.
- Ökade personalkostnader (vikarier)
- Ökade kostnader för livsmedel, blöjor, förbrukning mm

Som tidigare redovisats har vi inte svårare att rekrytera.

Varken sjukfrånvaron eller personalomsättningen har heller påverkats av beslutet. Snarare ser vi en tendens till minskning av sjukfrånvaron, vilket ligger i linje med vårt uppdrag.

De ekonomiska konsekvenserna får i nuläget anses som ringa.

Förvaltningens synpunkter

Genom redovisningen av ovanstående material kan utbildningsförvaltningen konstatera att det finns en oro i verksamheten inför utökad vistelsetid. Oron består främst i att utökningen av tid då barn är i verksamheten leder till utökning av tid då personalresurser behöver vara i verksamheten. Det får till konsekvens att tider då personal

tidigare reflekterat och planerat istället riktas in mot att vara i barngruppen. Skulle det inträffa finns en oro att verksamhetens kvalitet urholkas.

En annan oro handlar om att den utökade vistelsetiden leder till att arbetsbelastningen ökar och att återhämtningen under dagen minskar.

Både vid enkätundersökningen och vid djupintervjuerna framgår det att många av pedagoger och ledning upplever en ökad arbetsbelastning, även om det inte är en helt tydlig bild.

Det finns även många pedagoger som ser positivt på beslutet och en del som inte märker någon skillnad. Detta kan bero på att fördelningen av antal barn med begränsad vistelsetid varierar stort på förskolorna, där vissa förskolor inte har några barn alls, och där den förskola som har högst antal barn har 29 stycken barn.

Varken i statistik om sjukfrånvaro, personalomsättning, ekonomiska konsekvenser, arbetsplatsundersökningar, skolenkäter och förmåga att rekrytera går det att utläsa att beslutet om utökad vistelsetid, från 25 timmar till 30 timmar, påverkat verksamheten negativt. Inte heller går det att säga att kvaliteten har minskat till en följd av beslutet.

Skolinspektionen har vid sin tillsyn av Haninge kommun våren 2017 inget att anmärka gällande utvecklingen av utbildningen i förskolan.

Vårdnadshavare till barn med begränsad vistelsetid har mestadels varit positiva till beslutet om utökad vistelsetid. De

synpunkter de framfört i negativ bemärkelse gäller att det inte är helt valfritt när på dagen dessa timmar placeras, utan styrt från förskolan.

Underlag för beslut

- Tjänsteutlåtande 2017-11-19 – Redovisning av utökad vistelsetid i förskolan
- Riskanays utökad vistelsetid fackförbund – arbetsgivare 2016-02-12
- APU 2015 i jämförelse med 2016
- APU 2016 i jämförelse med 2017
- Enkät pedagoger och ledning
- Enkät vårdnadshavare
- Falck Healthcare – djupintervjuer
- Personalomsättning i förskolan 2010 – 2017
- Sjukfrånvaro i förskolan 2010 – 2017
- Skriftliga synpunkter från pedagoger och ledning
- Skriftliga synpunkter från vårdnadshavare

- Begäran om skriftlig redovisning av ekonomiska konsekvenser
- Volymutvecklingen av antal barn med begränsad vistelsetid i Haninge kommun 2015 – 2017
- Skolenkät vårdnadshavare förskolan 2017 i jämförelse med 2016

Förslag till beslut

1. Rapporten godkänns
- _____

Expedieras: Akt

För verkställighet: Henrik Lindh Central förskolechef

För kännedom: Förskolechefer, Enskilt driven förskola och pedagogisk omsorg